Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 1999, sp. zn. 7 Tz 66/99, ECLI:CZ:NS:1999:7.TZ.66.1999.1

Číslo: 23/2000

Právní věta:

Jestliže je obhájce obviněnému ustanoven až v průběhu odvolacího řízení, je pro řádný výkon jím poskytované právní pomoci nezbytným úkonem studium spisu, neboť takový obhájce neměl možnost se s trestním spisem seznámit, jako by měl v případě, kdy by byl ustanoven od počátku trestního řízení. Za tento úkon přísluší obhájci odměna a náhrada vynaložených nákladů. Vzhledem k tomu, že tento úkon právní služby není výslovně uveden v popisu úkonů právní služby v § 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění vyhlášky č. 235/1997 Sb., dopadá na něj ustanovení § 11 odst. 3 tohoto předpisu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 16.06.1999

Spisová značka: 7 Tz 66/99

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odměna obhájce

Předpisy: 177/1996 Sb. § 11 odst. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 12. 1997 sp. zn. 7 T 49/96 vyslovil, že byl porušen zákon ve prospěch obviněného R. K.

Z odůvodnění:

Státním zástupcem Krajského státního zastupitelství v Hradci Králové byla pod sp. zn. Kzv 60/95 dne 7. 8. 1996 podána obžaloba na obviněného R. K. pro trestné činy vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. zák, a krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. Těchto trestných činů se měl obviněný R. K. dopustit tím, že dne 25. 10. 1995 v obci H. nejprve v úmyslu získat peníze usmrtil údery sekerou do hlavy majitele domu M. B. a dále z obavy před prozrazením svého činu bodnými ranami nožem usmrtil N. D., občanku Ruska, bydlivší přechodně u poškozeného M. B. Po usmrcení poškozených odcizil osobní automobil zn. Mitsubishi Galant v hodnotě 148 200 Kč, dále televizor Grundig, 2

kanystry, 20 l nafty, plastikovou nádobu se 2 l oleje, 4 ks pneumatik a 1 kompletní kolo v celkové hodnotě 11 584 Kč, dále peněženku se 400 000 rubly a 350 polskými zlotými, to vše ke škodě M. B.

Opatřením Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 1. 1997 byl ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 7 To 74/96 obviněnému R. K. podle § 39 odst. 1 tr. ř. jako obhájce ustanoven JUDr. J. B. z advokátní kanceláře se sídlem v Praze 1. K tomuto opatření přikročil tento soud ve stadiu odvolacího řízení proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 9. 1996 sp. zn. 7 T 49/96.

Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 7. 1997 sp. zn. 7 T 49/96, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 9. 1997 sp. zn. 7 To 62/97, byl obviněný R. K. uznán vinným trestnými činy vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. zák., vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. c), h) tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. a byl odsouzen k úhrnnému výjimečnému trestu odnětí svobody v trvání osmnácti roků a k trestu vyhoštění z území České republiky.

Po tomto pravomocném rozhodnutí v uvedené věci uplatnil dne 6. 10. 1997 obhájce JUDr. J. B. nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů v celkové částce 56 31l Kč. Z toho požadoval 4000 Kč za převzetí obhajoby a první poradu s klientem ve dnech 2. 2. 1997 a 22. 2. 1997 podle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ČR č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen advokátního tarifu), 8000 Kč za studium spisu dne 19. 2. 1997 podle § 11 odst. 3 advokátního tarifu, 4000 Kč za zpracování odvolání dne 24. 2. 1997 podle § 11 odst. 1 písm. k) advokátního tarifu, 4000 Kč za poradu s klientem dne 8. 4, 1997 podle § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu, 4000 Kč za poradu s klientem dne 11. 6. 1997 podle § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu, 12 000 Kč za účast u hlavního líčení dne 1. 7. 1997 podle § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu, 4000 Kč za zpracování odvolání dne 11. 7. 1997 podle § 11 odst. 1 písm. k) advokátního tarifu, 4000 Kč za poradu s klientem dne 22. 9. 1997 podle § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu, 8000 Kč za účast při veřejném zasedání u Vrchního soudu v Praze dne 23. 9. 1997 podle § 11 odst. 1 písm. k) advokátního tarifu, 675 Kč jako režijní paušál podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky, 3036 Kč za úhradu benzinu spotřebovaného v osobním automobilu zn. Renault Megane, při spotřebě 6,9 litru na 100 km, tedy 4,50 Kč na 1 km, při ujetí celkové vzdálenosti 660 km z Prahy do Hradce Králové a zpět ve dnech 22. 2. 1997, 8. 4. 1997 a 1. 6. 1997, 600 Kč jako cestovné v uvedených dnech při jízdě z Prahy do Hradce Králové a zpět, vždy po 4 hodinách ztráty času.

Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 12. 1997 sp. zn. 7 T 49/96 bylo podle § 151 odst. 2, 3 tr. ř. rozhodnuto o tom, že se obhájci JUDr. J. B. přiznává odměna ve výši 32 750 Kč s režijním paušálem ve výši 450 Kč a náhrada hotových výdajů za cestovné ve výši 2953,50 Kč, celkem částka 36 153,50 Kč za obhajobu odsouzeného R. K.

Dále bylo rozhodnuto tak, že se podle výše citovaného ustanovení trestního řádu jmenovanému obhájci nepřiznává odměna ve výši 19 850 Kč s režijním paušálem ve výši 225 Kč a náhrada hotových výdajů za cestovné ve výši 82.50 Kč, celkem 20 157,50 Kč za obhajobu shora jmenovaného odsouzeného.

Uvedené usnesení nabylo právní moci dne 16. 12. 1997.

Ve věci dosud nebylo rozhodnuto o povinnosti obviněného nahradit státu podle § 152 odst. 1 tr. ř. odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem. Proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 12. 1997 sp. zn. 7 T 49/96, o odměně ustanoveného obhájce, podal dne 9. 4. 1999 stížnost pro porušení zákona ministr spravedlnosti. Uvedl, že jím Krajský soud v Hradci Králové, pokud tomuto obhájci nepřiznal odměnu 8000 Kč za studium spisu dne 19. 2. 1997 a s tímto úkonem související náhradu nákladů, porušil zákon v ustanoveních § 151 odst. 2, 3 tr. ř. a § 11 odst. 1 písm. b), odst. 3 advokátního tarifu.

Závěrem stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 12. 1997 sp. zn. 7 T 49/96 byl porušen zákon v citovaných ustanoveních, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. z podnětu této stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen, a to v tom směru, jak je ministrem spravedlnosti vytýkáno.

Krajský soud v Hradci Králové v odůvodnění svého usnesení uvádí, že z celkové částky nepřiznané odměny ve výši 19 850 Kč neuznal za důvodnou částku 8000 Kč odměny a s tím spojeného režijního paušálu ve výši 75 Kč za studium spisu jmenovaným obhájcem dne 19. 2. 1997 v době od 12.00 – 15.00 hodin u Vrchního soudu v Praze proto, že tento úkon není uveden v advokátním tarifu a podle názoru krajského soudu je obsažen v odměně uvedené v ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu, která byla obhájci přiznána. Podle tohoto ustanovení mimosmluvní odměna obhájci náleží za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení nebo obhajoby, je-li klientovi zástupce nebo obhájce ustanoven soudem.

Krajský soud však nevzal v této trestní věci v úvahu, že JUDr. J. B. byl jako obhájce obviněnému R. K. soudem ustanoven až v průběhu odvolacího řízení. Nezúčastnil se tedy procesních úkonů v předchozím průběhu trestního řízení a nebyl ani přítomen prostudování trestního spisu obviněným. V důsledku toho neměl možnost se s trestním spisem seznámit, jako by měl v případě, kdy by byl ustanoven od počátku trestního řízení. Studium spisu dne 19. 2. 1997 u Vrchního soudu v Praze bylo tedy pro řádný výkon právní pomoci obhájce v této trestní věci nezbytným úkonem a zcela důvodně za něj požadoval mimosmluvní odměnu a s ní spojenou náhradu nákladů. Vzhledem k tomu, že tento úkon právní služby není výslovně uveden v popisu úkonů právní služby advokátního tarifu, dopadá na něj ustanovení § 11 odst. 3 advokátního tarifu. Podle tohoto ustanovení za úkony právní služby neuvedené v odst. 1 a 2 § 11 advokátního tarifu náleží obhájci odměna jako za úkony, jimž jsou svou povahou a účelem nejbližší.

Nebylo tedy namístě, aby Krajský soud v Hradci Králové obhájci JUDr. J. B. mimosmluvní odměnu za prostudování spisu s odkazem na ustanovení § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu nepřiznal. Z uvedené věci vyplývá, že soud při rozhodování o odměně a režijním paušálu obhájci JUDr. J. B. vycházel nesprávně ze standardní situace, kdy obhájce je ustanoven na počátku trestního řízení a má možnost se v jeho průběhu seznámit s věcí tím, že se účastní důležitých procesních úkonů. Vzhledem k okamžiku vstupu obhájce do trestního řízení, jakož i vzhledem k charakteru celé trestní věci, ve které byla soudem projednávána dvojnásobná vražda obviněného R. K., měl Krajský soud v Hradci Králové přiznat obhájci JUDr. J. B. za studium spisu mimosmluvní odměnu v částce 8000 Kč, a to podle § 11 odst. 3 advokátního tarifu, a v souvislosti s tím podle § 13 odst. 3 citovaného předpisu i částku 75 Kč jako režijní paušál. Tímto rozhodnutím byl proto ve vytýkaném směru porušen zákon v neprospěch obhájce J. B. Vzhledem k tomu, že podle ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. je obviněný, který byl pravomocně uznán vinným, povinen nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem, pokud nemá nárok na obhajobu bezplatnou, lze konstatovat, že se napadené usnesení dotýká i obviněného, přičemž ve vztahu k němu byl zákon porušen v jeho prospěch.

Nejvyšší soud proto vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že napadeným usnesením byl ve vytýkaném směru porušen zákon. S ohledem na znění ustanovení § 272 tr. ř., které s okolností, zda byl zákon porušen v neprospěch obviněného, či zda byl porušen jinak, spojuje otázku dalšího postupu Nejvyššího soudu, bylo v tomto výroku uvedeno, že k porušení zákona došlo ve prospěch obviněného.

Nejvyšší soud se však musel omezit jen na tento výrok, neboť pro postup navrhovaný ministrem

spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona – zrušení napadeného rozhodnutí podle § 269 odst. 2 tr. ř. a přikázání věci podle § 270 odst. 1 tr. ř. krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí – nebyly splněny zákonné podmínky. Podle již zmíněného ustanovení § 272 tr. ř., nebyl-li zákon porušen v neprospěch obviněného, může Nejvyšší soud postupovat podle § 269 odst. 2 až § 271 tr. ř. jen tehdy, navrhl-li to ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona podané do šesti měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí a rozhodne-li Nejvyšší soud o této stížnosti do tří měsíců od jejího podání. Jak konstatoval Nejvyšší soud, zákon nebyl porušen v neprospěch obviněného (v konečném důsledku byl porušen v jeho prospěch) a stížnost pro porušení zákona nebyla podána ve lhůtě do šesti měsíců od právní moci napadeného rozhodnutí.